

Pappornas roll i fostringsgemenskapen på daghemmen

- en kartläggning vid ett daghem i Helsingfors

Mikael Lönnblad

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	3168
Författare:	Mikael Lönnblad
Arbetets namn:	Pappornas roll i fostringsgemenskapen på daghemmen - en kartläggning vid ett daghem i Helsingfors
Handledare (Arcada):	Kiukas Carina
Uppdragsgivare:	Arcada, Avdelningen för hälsa och välfärd, Utbildningsprogrammet inom det sociala området, Nord Plus- projekt
Sammandrag:	
<p>Detta examensarbete har förverkligats inom ramen för ett Nord Plus projekt, med en fokus på pappornas roll inom fostringsgemenskapen. Syftet med examensarbetet är att ta reda på pappornas roll i fostringsgemenskapen och hur daghemmet kan utveckla samarbetet med papporna. Frågeställningarna är: I vilka uppgifter och i hur stor utsträckning deltar papporna i fostringsgemenskapen? Har papporna en annorlunda roll än mammorna inom fostringsgemenskapen? Hur kan daghemmet utveckla samarbetet med papporna? Examensarbetets teoretiska utgångspunkter är starkt socialpedagogiska och utgörs av teorier om socialpedagogik, delaktighet, fostringsgemenskap och pappornas roll. Datainsamlingsmetoden är en enkät till pappor i ett daghem i Helsingfors. Metoderna för att besvara frågeställningarna har varit genom en innehållsanalys och univariat analys. Resultatet visar att papporna är delaktiga på flera olika plan inom fostringsgemenskapen. Papporna deltar inte endast i hämtandet av sina barn, utan även bl.a. i diskussioner med personalen på daghemmet, i utvecklingssamtal och mjuklandningen i daghemmet.</p>	
Nyckelord:	Fostringsgemenskap, Papparollen, Daghem, Delaktighet, Nord Plus
Sidantal:	47
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social services
Identification number:	3168
Author:	Mikael Lönnblad
Title:	The fathers role in the professional partnership in the day care – a mapping at a day care centre in Helsinki
Supervisor (Arcada):	Kiukas Carina
Commissioned by:	Arcada, Department of Health and Welfare, Degree Programme in Social Services, the Nord Plus- project
Abstract:	
<p>This degree thesis is carried out as part of the Nord Plus-project, with a focus on the role of the father in the professional partnership. The purpose of the thesis degree is to find out what the role of the father is in the professional partnership and how the daycare center can develop the co-operation with the fathers. My research questions are: In what tasks and to what extent do the fathers participate in the professional partnership? Do the fathers have a different role compared to the mothers? How can the daycare center develop the co-operation with the fathers? The theoretical base for the degree thesis is strongly social pedagogic and consists of theories about social pedagogy, participation, professional partnership and the role of the father. The method for collecting data is a questionnaire to the fathers in a daycare center in Helsinki. The methods to answer the research questions have been an analysis of content and a univariat analysis. The result shows that fathers are participating in the professional partnership on many levels. The fathers not only participate in picking up their children, but also in discussions with the personnel at the daycare center, in development discussions and when acclimatizing the child at the daycare center.</p>	
Keywords:	Professional partnership, The father´s role, Daycare centre, Participation, Nord Plus
Number of pages:	47
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

INNEHÅLL

Figurer	5
1 Inledning.....	6
1.1 Syfte och frågeställningar	7
1.2 Avgränsningar	7
2 Teoretiska grunden	8
2.1 Tidigare forskning	8
2.2 Definitioner	9
2.3 Socialpedagogik	10
2.4 Delaktighet.....	12
2.5 Fostringsgemenskap	14
2.6 Pappornas roll	15
2.6.1 <i>Pappans roll förr</i>	16
2.6.2 <i>Pappans roll nuförtiden</i>	17
3 Metod.....	21
3.1 Kvantitativ data insamlingsmetod.....	21
3.1.1 <i>Univariat analys</i>	22
3.2 Kvalitativ datainsamlingsmetod	22
3.2.1 <i>Innehållsanalys</i>	24
3.3 Enkät	25
3.3.1 <i>Genomförandet av den empiriska undersökningen</i>	25
3.4 Etiska överväganden	27
4 Resultatredovisning	30
4.1 Arbetsfördelningen	30
4.2 Kontakten till daghemmet.....	32
4.3 Förväntningar och önskemål	33
5 Analys och diskussion	35
5.1 Pappornas deltagande i fostringsgemenskapen	35
5.2 Skillnader mellan mammans och pappans roll inom fostringsgemenskapen	37
5.3 Utvecklandet av samarbetet med papporna	38
5.4 Egen utvärdering	39
6 Avslutning	41
Källor	42
Bilaga 1.....	45
Bilaga 2.....	46

FIGURER

Figur 1. Arbetsfördelningen mellan föräldrarna i fostringsgemenskapen.....	30
Figur 2. Pappornas deltagande i hembesök	31
Figur 3. Hur ofta papporna deltar i kontakten till daghemmet	32

1 INLEDNING

Detta examensarbete behandlar pappornas roll inom fostringsgemenskapen. Ämnet valde jag på grund av dess aktualitet och på grund av mitt personliga intresse för ämnet. Fostringsgemenskapen blir mer och mer aktuell och har poängterats allt mer inom dagvårdens verksamhet. Tack vare det starka förtroendet, respekten och jämlikheten som fostringsgemenskapen medför, skapas förutsättningarna för barnets välmående. Ansvaret för att skapa förutsättningarna för fostringsgemenskapen, och för ett jämlikt samarbete, ligger på personalen. (Stakes 2005) Som pappa har jag också ett stort intresse för daghemsverksamheten och var pappan står i det hela. Familjeforskare poängterat att en delaktig pappa har en stor betydelse i barnens, familjens och hela samhällets välmående (Eräranta 2006). Detta i sig ser jag också som ett starkt motiv för varför just papporna är i fokus.

Syftet med detta examensarbete är att kartlägga pappornas roll inom fostringsgemenskapen och hur daghemmet kan utveckla sitt samarbete med papporna. Nyttan med denna kartläggning är att ge en klarare insikt om pappornas roll och position i barnets fostran, tillsammans med daghemmet. Daghemmet kan med hjälp av denna kartläggning utveckla sin verksamhet och samarbetet med föräldrarna, med en fokus på papporna.

Examensarbetet har också viss arbetslivsrelevans i och med att det är gjort inom ramarna för Nord Plus-projektet. Ett av projektets fokus är att synliggöra socialpedagogikens betydelse i utvecklandet av delaktighetsfrämjande förhållningssätt och metoder. Nord plus är ett utvecklingsprojekt som är i ständig utveckling.

Examensarbetet har jag delat i sex kapitel. I det första kapitlet beskriver jag syftet med mitt examensarbete, frågeställningarna samt avgränsningarna. Det andra kapitlet utgör den teoretiska grunden för examensarbetet. Där hänvisar jag till tidigare forskning inom ämnet. Det tredje kapitlet utgör metodbeskrivningen. I detta kapitel redogör jag för min metodval, beskriver metoderna samt tydliggör hur metoderna används i examensarbetet. Det fjärde kapitlet utgör resultatredovisningen för min undersökning. Det femte kapitlet utgör analys och diskussionsdelen av undersökningen. Det sjätte och sista avsnittet av

examensarbetet utgör avslutningen. I detta avsnitt sammanfattar jag resultaten och kommer med förslag för fortsatt forskning.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med mitt examensarbete är att kartlägga pappornas roll i fostringsgemenskapen och hur daghemmet kan utveckla samarbetet med papporna. Jag kommer också att undersöka om papporna upplever sin roll annorlunda än mammorna med tanke på fostringsgemenskapen.

Dessa är mina frågeställningar:

- I vilka uppgifter och i hur stor utsträckning deltar papporna i fostringsgemenskapen?
- Har papporna en annorlunda roll än mammorna inom fostringsgemenskapen?
- Hur kan daghemmet utveckla samarbetet med papporna?

1.2 Avgränsningar

Jag har valt att avgränsa mig till att få information om pappornas roll i fostringsgemenskapen mellan hemmet och daghemmet. Jag kommer inte att ta upp personalens upplevelser eller uppfattning om hur de upplever pappornas roll i fostringsprocessen. Detta val gjorde jag på grund av att det redan gjorts en undersökning om personalen i denna fråga. Undersökningen i fråga gjordes av Minna Rönneberg 2010 med titeln *Delaktighet som en central del av fostringsgemenskapen – en kvalitativ studie om de professionella fostrarnas upplevelser*. Undersökningen gjordes på samma daghem där jag gjort min undersökning. Genom dessa begränsningar blir inte mitt problemområde för stort.

2 TEORETISKA GRUNDEN

De perspektiv jag har valt att studera problemet utifrån är socialpedagogiken, delaktighet, fostringsgemenskapen och föräldrarollen. Socialpedagogiken utgör grunden för socialpedagogens och socionomens socialpedagogiska tänkande. Inom socialpedagogiken framkommer delaktighet som ett centralt begrepp. Fostringsgemenskapen är ett begrepp som framkommer inom dagvården och som idag är mycket aktuellt. Föräldrarollen framkommer inom fostringsgemenskapen, men även inom socialpedagogiken. De centrala begreppen i mitt examensarbete är socialpedagogik, delaktighet, papparoll och fostringsgemenskap.

2.1 Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer jag att lyfta fram några relevanta forskningar inom ämnet. Jag har valt dessa forskningar eftersom jag anser att de har en nära koppling till mitt ämne. Jag kommer att hänvisa till dessa forskningar i den teoretiska redovisningen.

Min förhandskunskap om det valda problemområdet kommer från mina studier under studietiden och den litteratur som jag läst under studierna. Under studietiden har jag också gjort en hel del praktik och jag har sommararbetat inom områden där mitt problemområde framkommit.

Tidigare forskning inom mitt valda problemområde har jag funnit i bl.a. en doktorsavhandling av Jari Kekäle *Postmoderni isyys ja uskonnollisuus* 2007. Avhandlingen behandlar pappornas uppfattning om faderskap och hur de tar åt sig denna identitet både före och efter barnets födsel. Avhandlingen ger en god uppfattning om faderskapets olika kulturella förändringar.

En annan artikel jag valt är av Kirsi Eräranta *Isyys, perhe ja yhteiskunnallinen hallinta: Hoivaa vai tasa-arvoa?* Artikeln behandlar pappans position och betydelse i Finland från 1998-2001.

En pro gradu av Esa Salmela *Isälapsiryhmät vanhasta isyydestä uuteen isyyteen*. Denna pro gradu handlar om hur pappa- barngrupper kan ge stöd åt nyblivna pappor och om pappornas roller.

Pappa på rådgivningsbyrån -metoder och uppslag för personer som arbetar med blivande och nyblivna pappor, en publikation av Social- och Hälsovårdsministeriet 2002. Jag valde denna publikation för att den syftar till att ge en ökad förståelse för vad det innebär att mogna till och vara far.

Päivisin leiväntuoja, iltasin hoiva-isä, av Pirjo Paaajanen 2006. Denna familjebarmeter har som mål att ge ny och viktig information om unga män som pappor och som aktiva familjemedlemmar.

Databaserna jag använt mig av har varit Arcadas söksystem ARKEN samt EBSCO, SAGE, Google Scholar och Helmet. Mest och bäst har jag hittat material från ARKEN. Som sökord har jag satt ”pappa”, ”roll”, ”delaktighet”, ”fostringsgemenskap”, ”föräldraroller”.

2.2 Definitioner

För att få en klarare bild om de teorier som jag kommer att presentera, ger jag först en kort definition på de centrala begreppen.

Socialpedagogik är ett uttryck för en önskan att aktivt integrera och inkludera andra människor i gemenskaper oavsett livsstil, särskilda behov eller fysiska och mentala för- mågor (Madsen 2006 s.7).

Delaktighet definieras ”att ta del av något”(Svenska Akademiens ordbok 2010).

Pappa definieras som ”en man som har barn” (Svenska Akademiens ordbok 2010).

Begreppet ”roll” definieras som ett ”uppträdande som förväntas av viss person med viss uppgift eller ställning” (Svenska Akademiens ordlista 2007).

Begreppet fostringsgemenskap definieras på följande sätt: ”att föräldrar och personal går in för att gemensamt engagera sig i och stöda barnets fostran, utveckling och inläring” (Stakes 2005).

2.3 Socialpedagogik

Som tidigare nämnt, utgör socialpedagogiken grunden för socialpedagogens och socionomens socialpedagogiska tänkande. Socialpedagogik begreppet uppstod första gången år 1844 i Tyskland av Karl Mager och var ett begrepp för samhällets samlade kunskap om pedagogisk praxis och fostran (Madsen 2006 s.41). Men den egentliga ”fadern” för socialpedagogiken brukar sägas vara den tyska filosofen och pedagogen Paul Natorp. Natorp formulerade socialpedagogiken som en pedagogik för viljan och målet var att införa demokratiska principer i uppfostran. (Madsen 2006 s.41, Eriksson & Markström 2000 s.17)

Tidigare har socialpedagogiken varit ett ämne som utövats på endast institutioner, men har nu kommit att omfatta flera andra områden också. Socialpedagogiken har idag som uppdrag att mobilisera stimulera och stödja individen. Socialpedagogiken har verkat framförallt i vård för barn och ungdomar, men även med utvecklingsstörda, fattiga, socialt utsatta och avvikande. (Eriksson & Markström 2000 s.74)

Det tidigare tankesättet där man försöker ”korrigera” en individs icke önskvärda beteende för att återanpassa individen till samhället, har ändrats till att man försöker ”åter socialisera en person som av någon anledning fallit ut ur ledet genom avvikande och icke accepterade beteenden”. Dagens arbete inom socialpedagogiken kännetecknas av mötet och den nära relationen mellan den enskilda klienten, familjen och nätverket. Socialpedagogiken sträcker sig till både familjens och utbildningssystemets domäner. (Eriksson & Markström 2000 s.74-75)

Idag har socialpedagogiken kommit att alltmer inrikta sig mot gruppens eller individens livssituation i sin helhet. Målgrupperna som socialpedagogiken arbetar med idag är också fler i antal och mångsidigare. Exempel på dessa är de psykiskt sjuka, de kriminella och missbrukare vuxna. Förebyggande arbete är något socialpedagogiken har också involverat sig i. I denna bemärkelse har socialpedagogiken blivit mer offensiv. (Eriksson & Markström 2000 s.76, Madsen 2006 s.44, 172)

Genom att säga att socialpedagogiken är defensiv, menar man att strategier för att integrera en individ efter att en avvikelse har konstaterats. Med offensivt menar man att agera i ett förebyggande syfte. (Madsen 2001 s.19-20) Från att bara se klienten, eller den avvikande, som målet för intervention, har socialpedagogiken ändrat fokuset på helheten, dvs. på både miljön, familjen och nätverket. Nivån på interventionen har förändrats, för att ge en bättre helhetsbild av välbefinnandet hos den enskilde individen. (Eriksson & Markström 2000 s.77)

Socialpedagogiken har gått från en ”defensiv och behandlande socialpedagogik till en mer offensiv och förebyggande inriktning” (Eriksson & Markström 2000 s.77). Man kan då säga att det har skett en utveckling, från det tidigare förhållningssättet där disciplin och auktoritet var tyngdpunkterna, till en mer passiv och sen aktiverande hållning. Man ger den enskilde individen mera ansvar över sin sociala förändring. (Eriksson & Markström 2000 s.77-78)

Relationstypen och rollerna för pedagogen och den hjälpsökande har även förändrats idag. Pedagogens roll som expert har ändrats till medarbetare och den hjälpsökandes roll som klient har ändrats till användare. Man har satt båda parterna på ett gemensamt och likvärdig nivå. Relationstypen har ändrats mot en mer jämlik fördelning (Madsen 2001. s.28, Madsen 2006 s.46)

Begreppet inklusion har en viktig roll inom socialpedagogiken. Inklusion enligt Madsen (2006 s.172-173) betyder att innefatta eller medräkna någon i helheten, dvs. rena motsatsen till exklusion, vilket betyder att utesluta någon. Då det gäller papporna och deras inklusion/delaktighet inom fostringsgemenskapen, har de en lika stor vikt som mamorna, då det gäller fostran och utvecklingen av barnet. (Stakes 2005)

2.4 Delaktighet

Delaktigheten är ett centralt begrepp som framkommer inom socialpedagogiken och inom handikappvården. Begreppet framkommer även inom daghemsvården.

Begreppet delaktighet har flera betydelser. Enligt svenska akademins ordbok klassas delaktighet som ”att ta del av något” (Svenska akademins ordlista 2007). Det finns idag två stycken internationella dokument som båda har sin egen klassifikation om vad delaktighet är. Dessa är Världshälsoorganisationens (WHO) klassifikationssystem (ICF) och Förenta nationernas (FN) standardregler. (Molin 2004 s.63)

ICF är kraftigt influerad av FN:s deklARATION om de mänskliga rättigheterna och som hänvisar till FN:s standardregler för att tillförsäkra jämlikhet och delaktighet för människor med funktionshinder. (Björck-Åkesson& Granlund 2004. s.32) ICF beskriver delaktighet som ”en individs engagemang i livssituationer” i förhållande till kroppens struktur, kroppsfunktioner, hälsoförhållanden, faktorer och aktivitet i omgivningen. ICF sätter vikten i engagemang och aktivitet i förhållande till kroppens funktioner samt faktorerna i omgivningen för att betona delaktighet. (Molin 2004 s.65-66)

FN:s standardregler har sin fokus i jämlikhet och delaktighet som mänskliga rättigheter. Enligt dokumentet uppnås delaktighet hos personer med funktionshinder bäst genom att göra olika miljöer tillgängliga för dessa. Dokumentet har ett kraftigt medborgarperspektiv. (Molin 2004 s.66)

I ICF dokumentet förekommer det två centrala begrepp, engagemang och aktivitet. Aktivitet enligt ICF är ”en persons genomförande av en uppgift eller handling”, dvs. vad en person gör. Engagemang handlar om hur en person genomför en aktivitet. En individs engagemang förutsätter dock inte aktivitet. En individ kan ta del av något, vara inkluderad, vara accepterad eller ha resurser utan att egentligen vara aktiv eller engagerad. Det kan därför vara svårt att skilja en individs aktivitet och en individs engagemang. (Molin 2004 s.68)

Delaktighet har även två former av deltagande: den formella och informella tillhörigheten. Ett exempel på formell tillhörighet är att vara inskriven i en skola. Den formella tillhörigheten ges av en högre auktoritet vid ett specifikt tillfälle och gäller under en avsedd tidsperiod. Då kan man se den formella tillhörigheten som en form av vertikal delaktighet. Detta betyder att delaktigheten har ”sanktionerats” genom beslut uppifrån. (Molin 2004 s.70)

Den informella tillhörigheten handlar om att en individ känner sig tillhöra något och en känsla av att vara accepterad, t.ex. en scoutgrupp. Att tillhöra något i praktiken handlar just om denna känsla av acceptans hos individen, eller omgivningen. Den informella tillhörigheten kan då ses som en form av horisontell delaktighet. Här handlar det om relationer som innefattar delaktighet mellan individer på samma nivå. Delaktigheten sker då mellan likar. (Molin 2004 s.70-71)

Delaktighet har även en minimal och maximal form. Med maximal delaktighet menas att en individ är i samspel med sin omgivning. Ömsesidigheten och acceptansen är kännetecknande för samspelet. Minimal delaktighet är motsatsen till detta. Individen är inte i samspel med sin omgivning. Definitionen på delaktighet kan då beskrivas som ett samspel mellan individen och dennes fysiska och sociala omgivning. (Molin 2004 s.75, 79)

För att en individ skall kunna ha ett samspel med sin sociala omgivning, t.ex. familjen eller en samhällelig institution, måste det finnas sociala band eller gemensamma normer. (Madsen 2006 s.135-136) Delaktighet skapas då även via inklusion. Inklusion innefattar en individs egen upplevelse av olika engagemang i livssituationer. (Björck-Åkesson & Granlund 2004. s.46) Inklusion betyder att innefatta eller medräkna någon i helheten, dvs. rena motsatsen till exklusion, vilket betyder att utesluta eller stöta ut någon. (Madsen 2006 s.172-173)

Delaktigheten framkommer även inom ett nationellt dokument, grunderna för planen för småbarnsfostran. Planens syften är bl.a. att främja verkställandet och utvecklingen av småbarnsfostran, samt att öka föräldrarnas delaktighet i tjänster som erbjuds inom området och stöda barnet och familjen. (Stakes 2005)

2.5 Fostringsgemenskap

Fostringen av barn kan tolkas och förstås på flera olika sätt. Ett sätt att tolka fostringen är att se det som en växelverkan mellan fullvuxna och barn. Fostringsgemenskapen handlar om en växelverkan mellan daghemmet och familjen. Begreppet fostringsgemenskap beskrivs enligt Grunderna för planen för småbarnsfostran av THL, som ett koncept för fostringssamarbetet mellan daghemmet och familjerna. (Varttua 2007, Ojala 1993 s.139)

Fostringsgemenskap beskriver relationen mellan föräldrarna och personal, som tillsammans arbetar för att stöda barnets utveckling och lärande. Den pedagogiska verksamheten är även ett stöd för familjerna i ansvaret över barnets växande, fostran och utveckling. Personalen och föräldrarna har olik kunskap om barnet, men det är viktigt att de har en likvärdig position. För att stöda barnets förflyttning och levnad i miljön mellan hemmet och daghemmet, krävs det en fungerande arbetsrelation mellan parterna. (Varttua 2007, Pramling Samuelsson & Sheridan 1999 s.22-23)

Principerna för fostringsgemenskapen bygger på förtroende, respekt, att lyssna samt dialog. Detta betyder att pedagogen lyssnar till föräldrarnas prat, tankar och budskap. Respekten kommer fram genom tankar och gärningar som värderar barnet, föräldrarna och familjen. Dialogen mellan pedagogen och föräldrarna betyder att parterna skapar en atmosfär av gemensamt samförstånd och förtroende som råder mellan dem. (Varttua 2007)

Fostringsgemenskapens process får sin början då barnet börjar sin första dag i daghemmet och fördjupas under de dagliga sammanträffandena mellan personalen och föräldrarna. För att främja föräldrarnas delaktighet och känslan av partnerskap, ordnas det utvecklingssamtal och föräldrakvällar, där föräldrarna kan sinsemellan diskutera och jämföra upplevelser. En av de största utmaningarna personalen kan ha, är att skapa en känsla av partnerskap i sådana situationer där barnet ses ha behov av stöd. (Varttua 2007)

Fostringsgemenskapen gör att daghemmet och hemmet förs närmare varandra. Utgångspunkten är såklart att föräldrarna ansvarar över den skötsel som sker i familj- och

hemmiljön och personalen ansvarar över den tid som barnet är på daghemmet. Det är viktigt för föräldrarna att känna sig trygga, i den bemärkelsen att deras barn får god skötsel på en säker och trygg plats. Daghemmet stöder denna känsla åt föräldrarna, genom att berätta åt föräldrarna om dagens händelser. Detta gör också att föräldrarna kan få en känsla av delaktighet i barnets vardag på daghemmet. Föräldrarna har då möjligheten att ta igen den tid som de varit borta från sitt barn, t.ex. tiden då föräldrarna har varit på arbetet. (Varttua 2006 b)

Föräldrarna är ”förhandsexperter” på sina egna barn, vilket gör det ytterst viktigt att personalen på daghemmet lyssnar till föräldrarnas tankar om sina barn. Personalen bör ta dessa tankar och önskemål i beaktande under daghemmets vardagliga verksamhet. Det är viktigt att dialogen mellan personalen och familjen inte bara behandlar barnets möjliga svåra situationer under dagens lopp utan också vardagliga och rutinmässiga saker. Detta gör att dialogen blir djupgående och framförallt konstant. (Varttua 2006 b)

Förmågan till empati är en viktig mänsklig förmåga. För daghemspersonalen är det en central del av yrkesskicklighet och fostringsarbetets innehåll och mål. Personalens och föräldrarnas sensitivitet och uppfattningen av barnets behov, skapar grunden för barnets upplevelse av trygghet och för hela fostringsgemenskapen. (Varttua 2006 a)

Barnet växer och utvecklas genom känslonätverk. Barnet behöver vuxna som hjälp för att förstå sina egna känslor och erfarenheter och är beroende av den fulvuxnas förmåga att ta emot och bearbeta dem. Barn behöver omkring sig fostrare och familjerna fostringspartners som är äkta, har värme och som är empatiska. (Varttua 2006 a)

2.6 Pappornas roll

Föräldrarollen framkommer inom fostringsgemenskapen, men även inom socialpedagogiken. I detta avsnitt kommer jag att fokusera mig på pappans roll.

Begreppet ”sociala roller” beskrivs enligt Giddens som socialt definierade förväntningar som styr vad en person med viss status eller i en viss position gör. I rollen som fader har man en viss status inom familjen och på så sätt betar man sig på ett visst sätt. Det finns

dock två olika sorter av statusuppsättning: en tillskriven status och en förvärvad status. Den tillskrivna statusen kännetecknas av att man får den på grund av biologiska faktorer, t.ex. ålder eller kön, medan den förvärvade statusen är något man måste göra sig förtjänt av, t.ex. en doktors titel genom akademiska prestationer. Rollen som fader är då en tillskriven status på grund av könet man föddes med. (Giddens 2007 s.145)

2.6.1 Pappans roll förr

Rollen hos papporna har kraftigt ändrats under de senaste seklerna. Tidigare var den övergripande ideologin att fadern ansågs som den viktigaste föräldern i familjen, enligt det patriarkaliska systemet. Under den industriella perioden var det modern som ansågs vara den viktigaste av föräldrarna. Under de senaste decennierna har båda föräldrarna blivit lika viktiga. (Sandqvist 1993 s.17)

Tanken om ”fadern som den viktigaste föräldern” härstammar från långt bakåt i historien, ända från antiken till den industriella revolutionen. Mannen i familjen hade högre samhällsstatus och makten i familjen. Det rådde ett ”fadersvälde” inom familjen. Mannens position stärktes av lagar som gav honom förmyndarskap över barnen även om han inte alltid var med barnen. (Sandqvist 1993 s.21, Kekäle 2007 s.36)

Förändringen i föräldrarnas position började ändra under 1800-talet och 1900-talet. Under 1800-talet ändrades tanken om fadern som den viktigaste föräldern till att modern var den viktigaste. År 1840 ersatte läraren och prästen pappans roll, men modern var fortfarande viktigast. (Sandqvist 1993 s.33-34) Under 1900-talet var familjemodellen följande: Mannen försörjde familjen ekonomiskt, skapade trygghet, och hustrun skulle sköta barnen och hemmet. (Sandqvist 1993 s.38, STM 2002 s.6, Paajanen 2006 s.10)

Om man tittar på fostringssätten och fostringsrollerna på familjerna från tiderna efter kriget i Finland, kan man se det som tiden då föräldrarna ännu hade en överlägsenhet och övermakt över sina barn. Föräldrarnas ord var lagen, kan man säga. Föräldrarna hade en hierarkiskt högre position över ungdomarna och barnen. (Karila 2006 s.55) Då ansågs det acceptabelt att förödmjuka och tukta som fostringsmetoder. Detta var i lagen

berättigat åt föräldrarna och lärarnas och barnens rättigheter talades det just inget om. (Karila 2006 s.55, Paajanen 2006 s.10)

2.6.2 Pappans roll nuförtiden

Nuförtiden har barnen en FN:s stadgade överrensommelse; Barnets rättigheter. Den ratificerades år 1991 i Finland, och där står det att barnen har samma mänskliga rättigheter att bli hörda, rätt att uttrycka sig och att deras åsikter skall tas på allvar. (Karila 2006 s.55)

Tidigare såg barnet föräldern, eller auktoriteten, nerifrån uppåt, oftast på grund av rädsla. Nuförtiden vänder föräldern sig för att lyssna på barnet och stället frågor. Istället för en auktoritetsfigur har föräldern blivit en figur av växelverkan och hängivenhet och man kan säga att istället för fostrande talas det idag om föräldraskap. (Karila 2006 s.55)

Då man ser på föräldrarollerna från ett kulturellt perspektiv, kan man konstatera att mamman alltid haft en förstahands kompetens och kvalifikation i föräldraskapet. Pappans roll som den typiska försörjaren av familjen, är fortfarande stark idag, även om faderskapet har förändrat sig en hel del under sistone. (Karila 2006 s.81-82, Niemelä 2003 s.261, Eräranta 2006, s.300)

Faderskapet och att vara pappa är i flera kulturer av stor betydelse. Ett av de största motiven till att vela bli fader är möjligheten att överföra tidigare generationers arv till den nästa. Ett exempel på detta är män som blivit diagnostiserade som sterila på kliniker och nämner sin sorg över att generationskedjan slutar med dem i diskussionsgrupper. Dessa grupper innehåller även pappor som inte upplever sig kapabla till faderskapet. (Niemelä 2003 s.262, STM 2002 s.29)

Beredskapen för att bli pappa beror på fler faktorer. Den viktigaste är mannens vilja att bli fader. För någon har tanken om att bli pappa länge varit en del av livsplanen, medan den för andra inte har varit i planerna ens efter äktenskapet. Två andra faktorer som påverkar beredskapen är parförhållandets stabilitet och den ekonomiska tryggheten. (Niemelä 2003 s.262)

Faderskapet har tidigare beskrivits som tidslös och ensidig. Fadern sågs som den auktoritära försörjaren, maskulin och distant från sina barn. Dagens pappor beskrivs igen som mångsidiga; de är delaktiga, aktiva, barnnära, ömma, vårdande föräldrar, som tillsammans med mamman delar föräldraskapet likvärdigt. (Karila 2006 s.82, Kekäle 2007 s.37, Paajanen 2006 s.53)

Pappan har en inverkan på barnets moral, identitet, personlighet, utveckling av kompetens och ger av sina egna värderingar och kultur. Tack vare faderskapet blir pappan en bättre medborgare, som följer lagen och tänker på andras bästa. Man kan då se faderskapet som en social uppfinning och som en faderlig investering i barnen. Pappan skyddar barnen fysiskt, gör sin del för att sköta om välfärden i familjen, ger vidare kulturarv, sköter om den dagliga skötseln och uppfostran. Man kan då säga att den biologiska pappan ”föder” barnen och den sociala pappan fostrar barnen till fullvuxna individer. (Salmela 2005 s.16)

Enligt Perhebarometi 2006 (Paajanen 2006 s.46) undersökningen är mammorna ännu i dagens läge oftast i huvudrollen av barnskötseln. Som exempel på detta nämner Paajanen matandet av barnet och att stanna hemma och sköta barnet då barnet är sjukt. Papporna ansvarar inte lika mycket för hemsysslor som mamman i de flesta hemmen, men papporna har börjat delta mera i sysslor som har att göra med att sköta barnet och att vara med barnet. Även om barnets matande är något som mamman gör oftare än pappan, finns det saker som föräldrarna gör lika mycket med barnet. Som exempel kan man nämna lek, läsande och nattning. Då det gäller förandet och hämtandet från daghemmet hämtar och för en femtedel av papporna från daghemmet oftare än mamman, medan hälften av föräldrarna förde och hämtade barnen lika ofta. (Paajanen 2006 s.39-40)

Både pappan och mamman har en roll i barnets utveckling, men skillnader kan förekomma. Till exempel leker mammor och pappor på olika sätt. Mamman är mer försiktig, öm och talar mycket med barnet, visar föremål och berättar föremålens namn. Pappans lek är mindre verbal och mer fysisk. Redan hos ett par veckor gammalt barn, stimulerar pappan barnet, genom att röra omkring dennes lemmar. Redan i denna fas sva-

rar barnet på pappans kontakt genom att uttrycka en spänningsfull förväntan. (Niemelä 2003 s.263, Ojala 1993 s.141)

Oberoende av familjens uppbyggnad, har fadern en roll. Pappan kan vara en pappa, styvpappa, adoptionspappa eller fosterpappa. (Salmela 2005 s.17) Om föräldrarna skilt sig, brukar det ofta betyda en separation mellan pappan och barnen. Forskare inom fältet hävdar att barn som växer upp utan pappan i vardagen är ett hot mot barnets normala psykiska utveckling. Från mannens synvinkel kan skilsmässan ses som en faktor som ökar klyftan mellan denne och barnen. Om pappan skapar en nära relation med barnet genast efter förlossningen, bevarar han denna nära relation också senare och står sina barn närmare än de pappor som förhållit sig passiva till barnen. Denna nära relation har stor betydelse om föräldrarna av någon orsak skulle skiljas. (STM 2002) Om fadern lever med i familjen, skyddar detta pappan från att bli utslagen, från socialpolitiska ingripanden och från en förtidig död. (Eräranta 2006, s.298)

Då det kommer till föräldraledigheten, är det mamman som oftast varit hemma med barnen och pappan på arbetet. Pappaledigheten uppstod först under 1970-talet. Före det fanns det ingenting som gav fadern rätt att bli hemma med sina barn. Föräldraledigheten för båda föräldrarna blev först aktuell under 1980-talet. (Salmi & Lammi-Taskula 2010)

År 2003 skedde det en reform av pappaledigheten där pappan fick möjlighet till en så kallad ”pappamånad”. För att pappan skall få pappamånaden ska han i stället för barnets mamma använda åtminstone de 12 sista vardagarna av föräldrapenningsperioden och kombinera dessa dagar med 1-24 vardagar bonusledigt. Pappamånaden kan då vara upp till 36 vardagar. Denna pappamånad är något som man kan skjuta upp ifall mamman tar ut vårdledighet fram tills att pappan tar pappamånaden. Man kan skjuta upp pappamånaden med 180 dagar totalt. (FPA 2011, Takala 2005 s.3)

Man håller också på att förnya föräldraledighet och ett förslag till förnyelse är en så kallad 6+6+6 modell, där 6 månader skulle höra till mamman, 6 månader till pappan och 6 månader som föräldrarna fritt kunde dela på. Det skulle stärka männens föräldraroll, förbättra kvinnornas position i arbetslivet och också ge möjlighet åt barnet att spendera tid med båda sina föräldrar. Man har länge försökt uppmuntra pappor att vara mera

hemma med sina småbarn, men ändå använder papporna under 7 % av alla föräldradighetsdagar. Vanligast är det att papporna är tre veckor pappalediga samtidigt som mamman och sen håller pappamånaden. (Salmi & Lammi-Taskula 2010)

3 METOD

Syftet med min undersökning är att kartlägga pappornas roll i fostringsgemenskapen och hur daghemmet kan utveckla samarbetet med papporna. Som metod för att få svar på mina forskningsfrågor delade jag ut en enkät åt pappor.

I detta avsnitt redogör jag för min datainsamlingsmetod och analysmetoden jag använt mig av. Den första delen består av teori om den kvalitativa datainsamlingsmetoden och hur jag analyserat den och den andra delen om den kvantitativa datainsamlingsmetoden och analysmetoden. Jag tar upp båda datainsamlingsmetoderna på grund av att mitt examensarbete till stora delar är kvantitativ, men även till en del kvalitativ. I den tredje delen redogör jag kort om varför jag använt mig av enkät och hur jag gått tillväga för att utföra undersökningen. I den fjärde delen redogör jag för de etiska övervägande som har att göra med en enkätstudie.

3.1 Kvantitativ data insamlingsmetod

De kvantitativa metoderna för att samla in data är ofta extensiva och relativt slutna. Vad detta betyder är att de behandlar många enheter och att forskaren i förhand har definierat den information han vill samla in. Målet med dessa metoder är att samla in information som på ett enkelt sätt kan systematiseras och sättas in i datorer i standardiserad form. Detta gör att man kan analysera flera enheter. Detta innebär att man måste standardisera informationssamlingen. (Jacobsen 2007 s.180)

Den kvantitativa metoden bygger på att precisering och kategorisering av centrala begrepp görs innan man börjar med den empiriska undersökningen. Det finns en typ av metod som dominerar när det gäller insamling av primärdata. Denna metod är enkät med fasta svarsalternativ. Forskaren har då i förhand definierat frågorna, vilket gör att den som svarar på frågorna endast kan svara inom fasta ramar. (Jacobsen 2007 s.180-181, Larsson 2005 s.59) Enligt Larsson (2005 s.60-61) handlar kvantitativa metoder om att man använder sig av kvantiteter då man tolkar eller analyserar sina empiriska data. Han nämner att man kan använda sig bl.a. av median och medelvärden.

3.1.1 Univariat analys

I min forskning, har den kvalitativa delen analyserats genom en univariat analys. Univariat analys är en form av dataanalys i den kvantitativa forskningsprocessen. För att kunna göra denna analys måste man ta den insamlade informationen av sekundärkällor eller enkäter och omvandla frågesvaren till tal man kan förstå. Detta kallas för kodning. Med univariat analys menas att man tar och beskriver en variabel i taget med hjälp av olika statistiska mått. (Jacobsen 2007 s.233) Det finns tre olika undertyper av univariat analys: frekvensfördelning, centraltendens och variation. Frekvensfördelning handlar om hur svaren fördelar sig för varje enskild fråga. Frekvensfördelning brukar man uttrycka i absoluta och relativa tal, dvs. proportionella tal eller procentandelar. Centraltendens handlar om att söka det mest typiska svaret. Med variation kollar man hur stor spridningen är. (Jacobsen 2007 s.235-236)

För att få reda på proportionen måste man ta antalet respondenter som ringat i ett svarsalternativ och dividera det med det totala antalet som svarat på frågan, dvs. respondenter. Fördelningen brukar man uttrycka i procent. (Jacobsen 2007 s.236) I min forskning har jag huvudsakligen använt mig av procentuell frekvensfördelning i resultatredovisningen och analysen.

3.2 Kvalitativ datainsamlingsmetod

Valet att göra en kvalitativ undersökning har att göra med att man försöker undersöka ett stort antal enheter. Detta brukar man kalla för en extensiv undersökning. Men kanske det viktigaste skälet är att man vill få en representativ bild av en population. Med begreppet population menar man alla de enheter som forskaren är ute efter att undersöka. Eftersom man inte kan undersöka alla enheter måste man göra urval. Med urval menar man sättet man avgränsar och väljer ut respondenterna från själva populationen. Då det gäller urval av människor brukar man tala om respondent eller informant. (Jacobsen 2007 s.121-122, 125, 212, Larsson 2005 s.64)

Då man samlar in data genom den kvalitativa metoden, gäller det att den som forskar styr informationen som skall samlas in så litet som möjligt. Man brukar kalla sättet att samla in kvalitativ data för en öppen metod. Detta innebär att man försöker styra den insamlade informationen så lite som bara möjligt. Den man talar med skall få ha möjlighet att svara på sitt egna sätt och med sina egna ord. (Jacobsen 2007 s.48, 92, Larsson 2006 s.92) Att samla in kvalitativ data sägs vara ett induktivt förhållningssätt. Detta kännetecknas av forskarens sätt att samla in data på ett öppet sätt och styra det så lite som möjligt. Genom att inte ha förutfattade förväntningar eller meningar, samlar forskaren in data som både ger en korrekt bild av verkligheten i ett visst sammanhang och på ett korrekt sätt. (Jacobsen 2007 s.49, 140)

Den kvalitativa metoden kännetecknas av närhet till den undersökte. Med detta menar man att forskaren eller undersökaren har en fysisk närhet till den undersökte. Forskaren försöker studera fenomenet från den undersöktes perspektiv och på så vis få en djup och nästan fullständig förståelse av fenomenet. Detta brukar vanligen ske genom diskussioner ansikte mot ansikte eller genom observationer av situationer eller människor över olika tidsperioder. Den kvalitativa metoden är även flexibel. Detta betyder att problemställningen kan förändras, ju mer forskaren får veta. Då kan forskaren gå tillbaka och göra ändringar till problemställningen och metoden att samla in data. (Jacobsen 2007 s.50, Larsson 2005 s.92)

Inom kvalitativa forskningsmetoder brukar man ofta tala om att forskaren skall ha ett induktivt förhållningssätt och en hermeneutisk syn. Med hermeneutisk syn menas att man växlar med delarna och att man betraktar delarna i en större helhet. Detta syftar till en förståelse av en texts betydelse eller mening. (Jacobsen 2007 s.134, Larson 2005 s.93) I den kvalitativa forskningsmetodiken framkommer även det fenomenologiska perspektivet. Det fenomenologiska perspektivet har sin fokus på exakta beskrivningar på den intervjupersonens liv- eller upplevelsevärld. I detta perspektiv försöker man tona ned på undersökarens förkunskaper och personliga inblandning. (Larsson 2005 s.93)

3.2.1 Innehållsanalys

I min forskning analyseras den kvalitativa delen med hjälp av en innehållsanalys. I en innehållsanalys tolkas det insamlade data som upplysningar om subjektiva och faktiska förhållanden. Tekniken går ut på att man delar in data i olika kategorier eller ”teman” och sedan söker man efter samband mellan dem. (Jacobsen 2007 s.135, 139)

När man genomför en innehållsanalys görs den i olika faser. Enligt Jacobsen (2007 s.139) är dessa faser:

1. Kategorisering
2. Fylla kategorierna
3. Räkna hur ofta ett tema nämns
4. Jämför observationer med varandra
5. Förklara skillnader

Det första man gör när man börjar en innehållsanalys är att man kategoriserar texten i teman. Man söker efter vilka teman som tas upp i texten. Detta gör man för att skapa struktur i texten. Kategoriseringen används även för att förenkla något omfattande, komplicerade eller detaljerat data. (Jacobsen 2007 s.139-140) Den andra fasen av analysen är ifyllandet av kategorierna med innehåll. Detta gör man genom ett urval av citat ur t.ex. en intervju. Detta har som mål att belysa vad en person säger om den definierade kategorin.

Den tredje fasen är att man räknar ut hur många gånger ett tema eller en problemställning som hör till de olika kategorierna nämns. Den fjärde fasen går ut på att man jämför flera observationer sinsemellan. Då söker man efter olikheter och likheter i observationerna. Sista fasen går ut på att söka efter orsaker eller förklaringar till skillnaderna. (Jacobsen 2007 s.142-143)

Den kvalitativa delen av min forskning består av tre öppna frågor. Frågorna bygger upp basen för kategoriseringen. Varje fråga utgör en kategori och dessa kategorier kommer jag i resultatredovisningen att fylla med innehåll och citat samt räkna hur ofta ett tema nämns. I analysen jämför jag observationerna sinsemellan och förklarar skillnaderna.

3.3 Enkät

Min metod för att samla in material har varit en enkät. Enligt Jacobsen (2007 s.180) är enkät den vanligaste formen att samla in primärdata. Det finns tre olika typer av svarsalternativ när det gäller enkät. Första gruppen kallas för nominala eller kategoriska. Här grupperar man svaren i olika kategorier. Då kan man säga om svaren hör till samma eller olika kategorier, dvs. om svararen har ringat in samma eller olika svarsalternativ. Den andra typen kallas för ordinala eller rangordnade. I denna typ mäter man intensiteten i svaren, dvs. inte bara om de är olika eller inte, utan också hur olika de är. (Jacobsen 2007 s.184, 186) Den tredje typen av svarsalternativ kallas för intervallalternativ eller metriska. Dessa svarsalternativ berör naturliga storheter, t.ex. ålder eller antal barn. Då svaren består av tal, brukar man säga att frågan är på en metrisk mätnivå. (Jacobsen 2007 s.184, 186) Jag kommer att använda mig av nominala.

Fördelen med att använda sig av en enkät är enligt Jacobsen (2007 s.204) att man tar bort behovet av en personlig intervju. Enkäten ger också respondenten en större känsla av anonymitet. Respondenten har ett större avstånd till undersökaren genom att fylla i en enkät. Med klara, enkla frågor underlättar man arbetet att fylla i enkäten, ökar svarsprocenten samt minskar på chansen av eventuella bortfall. (Jacobsen 2007 s.191)

Nackdelen med att använda sig av en enkät är enligt Jacobsen (2007 s.200) att denna form av datainsamling kostar mera. Enkäten kan också upplevas för komplex, tidsupptagande och svår att svara på, vilket kan resultera i en låg svarsprocent. (Jacobsen 2007 s.203)

3.3.1 Genomförandet av den empiriska undersökningen

För att kartlägga pappornas roll i fostringsgemenskapen gjorde jag en enkätförfrågan till papporna på ett daghem i Helsingfors. Daghemmet har två avdelningar med över 30 barn.

Det finns 29 familjer som har sina barn på detta daghem. Alla familjer har pappor med gemensam vårdnad över barnen. Jag kommer inte att gå in på mer detaljer om daghemmet eller om familjerna.

Min enkät innehöll både ledande frågor som respondenten fick ringa i och öppna frågor där respondenten fick skriva sina svar fritt. Som Jacobsen (2007 s.193, 196) rekommenderar, började jag med neutrala frågor och avslutade med mer känsliga frågor. Jag byggde också upp flera frågor så att de gäller en kort tidsperiod. Detta gjorde jag för att respondenterna skulle lättare kunna svara på mina frågor och inte lida av glömska över något som hände för en tid sedan.

Denna metod ansåg jag också vara bäst också på grund av den begränsade tiden jag hade att utföra datainsamlingen. Som en nackdel med denna metod ser jag att mina svar inte blir så mångsidiga. På grund av att mina frågor till en stor del hade fasta svarsalternativ gav jag respondenterna litet rum att komma med svar som bättre skulle beskriva deras upplevelser.

Teman som jag delat in min enkät i, se bilaga 2, består av tre delar. Del ett handlar om arbetsfördelningen mellan pappan och mamman eller någon annan vårdare. Del två består av pappans kontakt med daghemmet och del tre om pappans förväntningar och önskemål gällande samarbetet med daghemmet. Från och med nu kommer jag att använda ordet mamma, då jag beskriver någon annan vårdare eller mamman. Detta gör jag för att göra kommande texter lättare att följa med och förstå.

Del ett består av sju frågor med fasta svarsalternativ som berör föräldrarnas arbetsfördelning. Där kunde papporna svara med alternativen: Jag, mamman/annan vårdare eller båda. Den andra delen har också fasta svarsalternativ och handlar om omfattningen av pappornas kontakt till daghemmet. Där frågade jag hur ofta papporna förde och hämtade barnet från daghemmet och hur ofta de frågade personalen om hur dagen hade varit. Svarsalternativen var: Aldrig, sällan, ibland ofta och alltid. Den tredje delen handlar om pappans förväntningar och önskemål och är öppna frågor med tre rader att svara på. På de öppna frågorna fick respondenten svara med egna ord.

För att få en hög svarsprocenten var jag personligen på daghemmet och delade ut enkäterna. På detta sätt gav jag föräldrarna ett ansikte åt frågeställningen och svar på eventuella frågor. Enkäten delade jag ut åt papporna, men ifall pappan inte var på plats, gav jag enkäten åt mamman och bad henne att ge den åt pappan. Då jag planerade min undersökning hade jag hoppats på att kunna dela ut mina enkäter till varje familj på daghemmet. Tyvärr hade närmare hälften av daghemmets barn insjuknat i influensa, vilket påverkade antalet föräldrar som jag kunde dela ut mina enkäter åt. Totalt delade jag ut 22 enkäter.

När föräldrarna kom efter sina barn på eftermiddagen från daghemmet var jag där emot dem. Jag frågade av föräldrarna om papporna skulle vara frivilliga att delta och fylla min enkätförfrågan. Jag försäkrade dem om att undersökningen skulle ske anonymt och att ingen information om vem som deltagit skulle framkomma. Jag var och delade ut enkäter två eftermiddagar, måndag och tisdag, i sträck för att få så många respondenter som möjligt. Till fredagen hade jag fått 14 svar och fick ytterligare på måndagen två. Det totala antalet respondenter blev således 16. Svarsprocenten blev således 73 %.

3.4 Etiska överväganden

På grund av att examensarbetet innehåller en empirisk del kommer forskningsetiken och kraven för undersökningen fram. Jag delade ut enkäter som när de returnerades innehöll information om respondenters egna tankar, upplevelser och erfarenheter. Som Jacobsen (2007 s.28) poängterar bör etiska överväganden genomsyra hela forskningsprocessen, även då man gör sina metodologiska val. Jag kommer att till nästa redogöra för kravet på frivillighet, informerat samtycke, kravet på konfidentialitet och anonymitet, och nyttoetiken.

För att överhuvudtaget få någon att delta i min undersökning var det viktigt att de som deltog i min enkätförfrågan gjorde detta frivilligt. Jacobsen (2007 s.22) poängterar vikten i att den som undersöks får själv välja om han eller hon deltar i undersökningen, utan press från andra. Då jag delade ut enkäterna åt föräldrarna, poängterade jag att del-

tagandet var av egen fri vilja. Tillsammans med enkäten delade jag ut ett informationsbrev som beskrev bland annat forskningens syfte, samt pappornas frivilliga deltagande.

Vad som är grundläggande för informerat samtycke är att den som deltar i en undersökning gör det frivilligt. Det frivilliga deltagandet skall också bygga på att den som blir undersökt vet allt om de risker och möjligheter deltagandet kan innebära. Detta krav kan enligt Jacobsen delas in i fyra huvudkomponenter; kompetens, frivillighet, fullständig information och förståelse. (Jacobsen 2007 s.22-23, Larsson 2005 s.119)

Med kompetens anses att den som deltar i undersökningen, måste vara förmögen att bestämma frivilligt om denne vill delta i undersökningen. Det är viktigt att respondenten själv har förmågan att bedöma fördelarna och nackdelarna i att delta i undersökningen. Man bör noga överväga genomförandet av undersökningen om den kan på något sätt skada den som blir undersökt och om andra kan få nytta av resultaten. (Jacobson 2007 s.22)

Med frivillighet menas respondentens val att delta eller att inte delta i undersökningen. Det är viktigt med tanke på frivillighet att respondentens beslut inte påverkas eller pressas av andra. Pressen att delta i undersökningar kan dock många gånger dold, men den får inte påverka valet om kravet för frivillighet skall uppfyllas. (Jacobsen 2007 s.22)

För att en respondent skall kunna göra ett frivilligt beslut om att delta i en undersökning, måste denne ha fullständig information om undersökningens syfte, för- och nackdelar den kan medföra, dataanvändning osv. Detta är i praktiken omöjligt, eftersom den undersökte skulle "dränkas i information" och glömma informationen som givits. Fullständig information kan i vissa fall ha enorma effekter på reliabiliteten av undersökningen, eftersom respondenten då kan anpassa sitt beteende eller svar, vilket skulle ge falska svar. Istället för att ge fullständig information skall man sträva till att ge tillräcklig information. Tillräcklig information bör omfatta information om undersökningens huvudsyfte och resultat användning. (Jacobsen 2007 s.23)

Med förståelse menas att den undersökte förstår den givna informationen. Detta är ofta inte lätt att uppfylla och försäkra sig om. (Jacobsen 2007 s.23)

Konfidentialitet innebär att den informationen som presenteras inte gör det möjligt att identifiera respondenten. Detta innebär att all typ av detaljerad information inte finns med i rapporten. Det finns tre olika sätt att anonymisera data. Ett sätt är att avlägsna data som kan bidra till att identifiera den undersökte t.ex. kön eller ålder. De två andra sätten är att medvetet införa ”fel” i data och låg detaljeringsgrad på data. Som exempel på det senare medförda, är att säga att en person hör till en stor yrkesgrupp eller socialgrupp, istället för att peka ut en specifik undergrupp, med specialutbildning, vilket kan leda till lättare identifiering. (Jacobsen 2007 s.25, Larsson 2005 s.119) Denna punkt var viktig med tanke på att alla mina respondenter hade sina barn på samma daghem. Vid resultatredovisningen lämnar jag bort uttryck, ord och eventuella namn som kunde identifiera respondenten. Daghemmets namn lämnar jag bort, men antalet barn ser jag inte som något som skulle direkt igenkänna daghemmet. I denna fråga har jag föreståndarens samtycke. Daghemmet har över barn, delade på två avdelningar.

För att kunna utföra min empiriska del och göra min undersökning skickade jag in min undersökningsplan till ETIX- Etiska rådet vid Arcada. Då planen blivit godkänd av ETIX skickade jag den vidare till Helsingfors stads Socialverket. Efter att jag beviljats forskningstillstånd från Socialverket kontaktade jag daghemmets föreståndare som jag hade ett avtal med. Sedan träffade jag föreståndaren vid daghemmet och började dela ut enkäter till föräldrarna då de kom efter sina barn från daghemmet. Med enkäterna bifogade jag ett informationsbrev, se bilaga 1, där jag presenterade mig själv, mitt ämne och undersökningens syfte. I informationsbrevet poängterade jag också att deltagande i undersökningen var frivilligt. Jag poängterade även i brevet att deltagandet skulle vara anonymt och all information konfidentiellt.

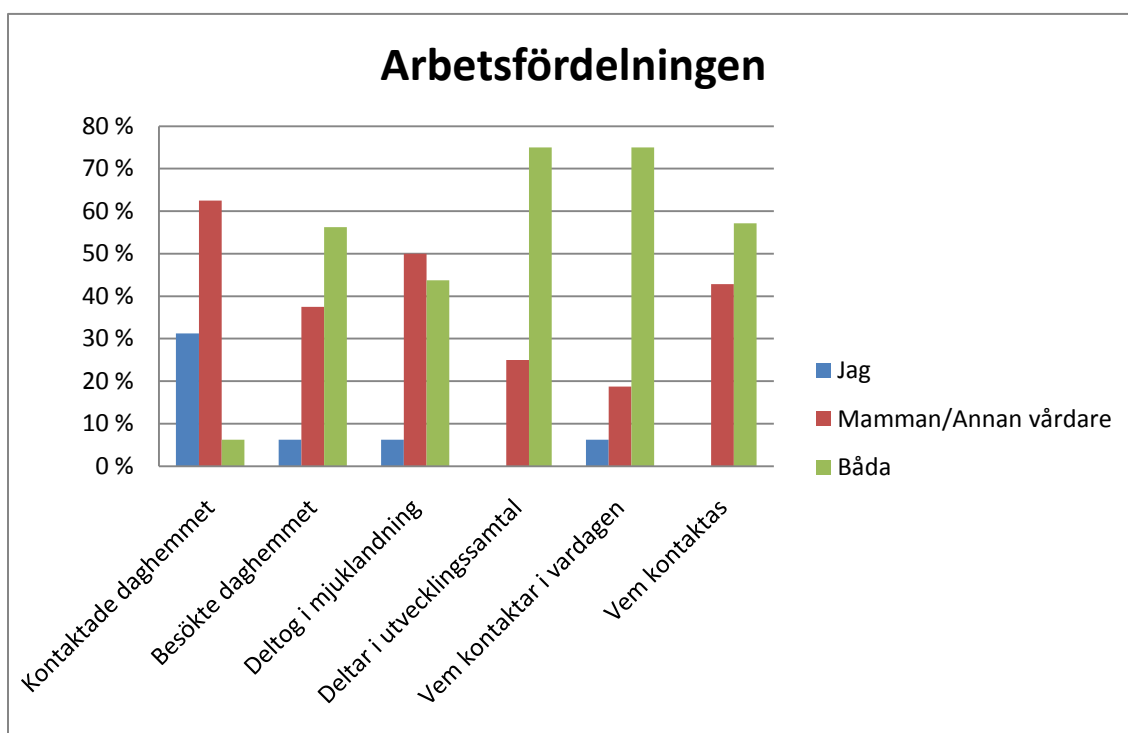
4 RESULTATREDOVISNING

I detta avsnitt redogör jag för resultatet av min empiriska undersökning. Enkäten är indelad i tre delar: arbetsfördelningen, kontakten till daghemmet, förväntningar och önskemål. På detta sätt är det lättare att kategorisera pappornas svar. De två första kategorierna handlar om det kvantitativa resultatet och den sista delen om det kvalitativa resultatet.

Resultatet av den kvantitativa delen redovisar jag genom att ange procentuella frekvenser och med hjälp av figurer. Resultatet av den kvalitativa delen presenteras som en del av innehållsanalysen, genom att fylla kategorierna, i detta fall frågorna, med innehåll, illustrera dem genom citat och räkna hur ofta ett tema nämns.

4.1 Arbetsfördelningen

Då det gäller pappornas arbetsfördelning inom familjen gällande barnen och daghemmet var svaren ganska varierande. Respondenternas svar syns tydligt i figur 1.

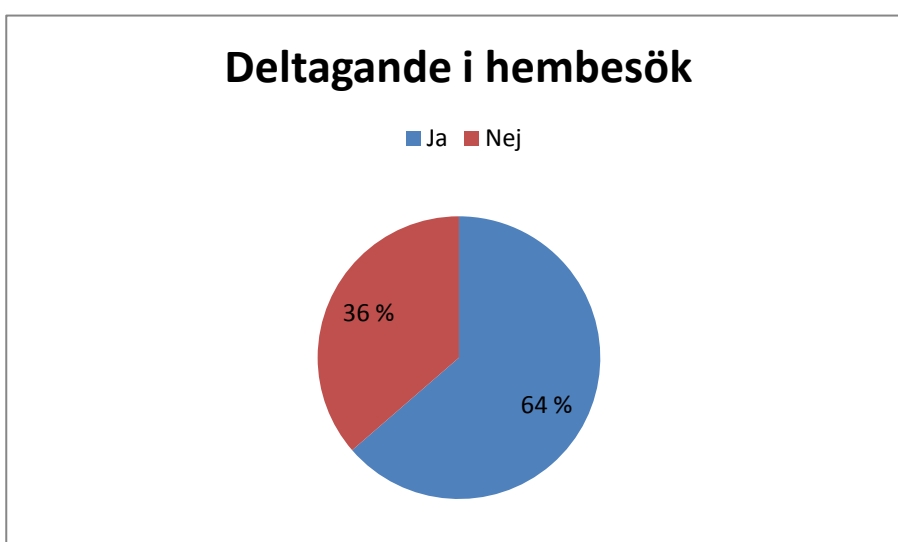

Figur 1. Arbetsfördelningen mellan föräldrarna i fostringsgemenskapen

Att kontakta daghemmet första gången är något som endast en kan göra, och i 63 % av fallen var det mamman. I 31 % av fallen var det pappan som kontaktade daghemmet första gången. Oftast besökte båda föräldrarna daghemmet första gången. I över hälften av fallen, 56 %, var både mamman och pappan med på det första besöket. En av de sexton pappor som svarade hade besökt daghemmet ensam den första gången.

Vanligaste svaret var att mamman deltog i mjuklandningen av barnet till daghemmet. I hälften av fallen deltog endast mamman, men i 44 % av fallen så deltog båda föräldrarna. I ett fall var det endast pappan som deltog. I utvecklingssamtalen är det vanligast att båda föräldrarna är på plats. I 75 % av fallen är båda med. I de kvarstående 25 % av fallen är det endast mamman som deltar.

Gällande kontakten till daghemmet i frågor som angår barnet är det vanligast att båda föräldrarna kontaktar. I 75 % av fallen är det både mamman och pappan som gör det, medan det i 6 % av fallen är endast pappan. På frågan om vem som blir kontaktad av daghemmet angående barnet under veckan svarade två pappor att det aldrig hänt. Det vanligaste svaret bland dem som kunde besvara frågan var att båda blir kontaktade, medan papporna upplevde att mammorna är de som kontaktas i 43 % av fallen.

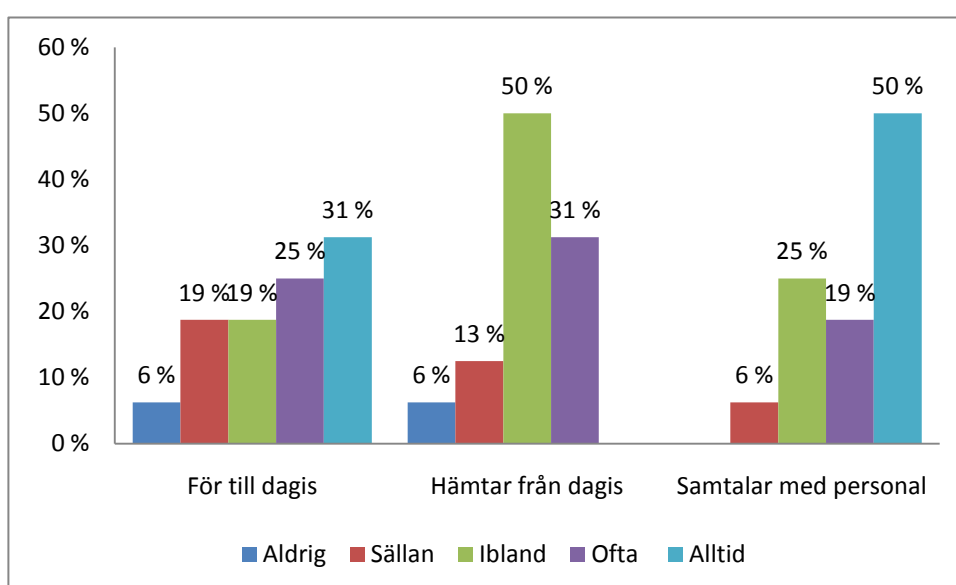
Figur 2. Pappornas deltagande i hembesök

69 % av respondenterna hade haft hembesök och av alla som hade hembesök så deltog 64 % av papporna i dem, som framgår ur figur 2.

4.2 Kontakten till daghemmet

Det andra temat berör omfattningen av pappornas kontakt till daghemmet. Temat bestod av tre frågor som respondenterna kunde besvara med alternativen aldrig, sällan, ibland, ofta eller alltid.

Den första frågan tog reda på hur ofta papporna för barnet till dagis under veckan och den andra hur ofta papporna hämtar barnet från dagis under veckan. Den procentuella fördelningen av svaren syns i figur 3.

Figur 3. Hur ofta papporna deltar i kontakten till daghemmet

31 % av papporna förde alltid barnet till dagis och 25 % av papporna förde barnet ofta till dagis. Endast en av 16 pappor som svarade på enkäten förde aldrig barnet till dagis, medan 19 % förde ibland.

Vanligaste var att papporna ibland hämtar från dagis, det svarade hälften av respondenterna. 31 % av papporna hämtar ofta från dagis, medan 13 % hämtar sällan.

Den tredje frågan berörde hur ofta papporna talar med personalen om hur dagen varit. 50 % svarade att de alltid gör det och 19 % att de ibland gör det. Fem av 16 svarade att

de sällan eller ibland talar med personalen om hur dagen varit. Av dessa var två sådana som sällan hämtar barnet och tre sådana som ibland hämtar barnet.

4.3 Förväntningar och önskemål

Det tredje temat i enkäten berör pappornas förväntningar och önskemål gällande samarbetet med daghemmet. Temat utgör den kvalitativa delen av enkäten och består av tre öppna frågor.

Den första frågan frågar om papporna tycker att samarbetet mellan dem och daghemmet fungerar. Alla av de svarade respondenterna ansåg att samarbetet fungerar bra eller mycket bra. En pappa skrev: ”Toimii todella hyvin. Esim. vaipoista pääsy onnistui kodin ja dagiksen yhteistyötä”. Av 15 respondenter nämnde fem stycken att informationsflödet mellan daghemmet och hemmet fungerar bra eller mycket bra. En pappa skrev: ”Väldigt bra, informationen kommer till båda föräldrarna”. En annan pappa skrev: ”Fungerar bra, vi får tillräckligt info om hur vårt barn haft det under dagen, hur han sovit, ätit osv.”. En tredje pappa skrev: ”Det handlar ju mest om utbyte av information och det fungerar jättebra. Man brukar alltid få höra hur dagen gått och om det hänt nåt avvikande eller roligt. Vi brukar också informera daghemmet om barnet har något speciellt på gång och de lyssnar på oss”. Av respondenterna tyckte två att utvecklingsamtalen och de årliga samtalen fungerar och är en bra sak. Två av respondenterna kände sig trygga med daghemmet. En pappa skrev: ”... jag överlåter barnet från famn till famn”. En annan pappa skrev: ”Underbart att alla ”dagis-damer” känner till X. Verkar mycket personligt”.

Den andra frågan i enkäten frågar hur samarbetet mellan papporna och personalen i daghemmet kunde utvecklas. Av respondenterna hade nio svarat på denna fråga. Av dem ansåg alla att samarbetet fungerade bra så som det för tillfället var. Tre av respondenterna ansåg att det inte fanns något behov av att utveckla samarbetet, på grund av den ovannämnda orsaken. Tre av respondenterna gav utvecklingsförslag. En av papporna skrev: ”Strukturera en del av utvecklingssamtalet”. En annan pappa skrev: ”Mera tid,

såklart, det är dock en resursfråga”. En tredje pappa skrev: ”Det är bra, det sku krävas mera om barnet hade seriösa problem”.

Den sista frågan i enkäten frågar om papporna anser att samarbetet mellan dem och daghemmet är annorlunda än vad det är t.ex. mellan mamman och daghemmet. Om papporna upplevt att samarbetet varit annorlunda, har jag bett dem förklara på vilket sätt de upplevt detta. Av de respondenter som svarat på denna fråga, tyckte 15st att det inte fanns någon skillnad i samarbetet. Ingen av dem ansåg att papporna blev behandlade på något speciellt sätt.

Däremot kommenterade flera respondenter att språkskillnaden var en inverkan faktor gällande bemötandet på daghemmet. Av 15 respondenter, hade tre svarat enkäten på finska och en nämnt att dennes modersmål inte är svenska. Detta innebär att fyra av 16 respondenter som svarat på enkäten, har ett annat modersmål än svenska. Men det finns två sidor till denna fråga. En av papporna svarade: ” Jag tycker inte det finns skillnader, det är jag som har svenska som modersmål (mamman finska) så kanske är det aningen naturligare för mig att kommunicera med daghemmet”. En finskspråkig respondent skrev att på grund av språket är det naturligare för mamman att kommunicera med personalen, men att han inte upplever några problem i samarbetet eller kommunikationen med daghemmet. ”Tarha ja äiti ovat ruotsinkielisiä, itse olen suomenkielinen, joten se on myös luonnollista. Toisin minulla ei ole minkäänlaisia ongelmia asioida ja kommunikoida henkilökunnan kanssa.”

Även då alla papporna inte ansåg att de blir behandlade på ett annorlunda sätt än mammorna, dök det ändå upp föräldrarelaterade skillnader. En pappa skrev att: ”Eventuellt handlar samtalen om hur dagen varit (med pappan), om de mera konkreta sakerna som hänt, medan mammans mera berör den emotionella biten”. En annan pappa ansåg att papporna är mer glömska: ”Antagligen anser personalen att mamman är bättre om man skall ge någon lappar eller liknande, pappa glömmer dem i fickan”. En tredje ansåg att mammorna kanske är mer sociala: ” Mutta mammat ovat ehkä keskenään sosiaalisimpia päiväkodissa, kuin papat, joilla on aina kiire”.

5 ANALYS OCH DISKUSSION

Syftet med mitt examensarbete är att kartlägga pappornas roll i fostringsgemenskapen i samarbete med föräldrar och daghemmet. Med hjälp av enkäten och pappornas svar har jag fått en bättre bild av pappornas roll inom fostringsgemenskapen. I denna analys tänker jag utgående från min enkät söka svaren på de forskningsfrågor jag ställde. Nämligen: I vilka uppgifter och i hur stor utsträckning deltar papporna i fostringsgemenskapen? Har papporna en annorlunda roll än mammorna inom fostringsgemenskapen? Hur kan daghemmet utveckla samarbetet med papporna?

5.1 Pappornas deltagande i fostringsgemenskapen

Som jag tidigare skrivit, handlar fostringsgemenskapen om samarbetet mellan daghemmet och föräldrarna, där målet är att stöda barnets utveckling och lärande. För att svara på frågan i hurdan utsträckning papporna deltar i fostringsgemenskapen kan man se på resultatet för arbetsfördelningen i enkäten. Papporna har kontakt med daghemmet och besöker daghemmet. I frågan om vem som kontaktar daghemmet första gången är det till stor del mammorna (63 % av respondenterna sade att mamman gjort första kontakten). Papporna var dock med i första besöket till daghemmet (56 % av respondenterna svarade att båda föräldrarna varit med på första besöket tillsammans). Som tidigare nämnts av pappans roll förr, var pappan inte mycket bunden till de områden som mamman hade ansvaret för. Pappan var mer den ekonomiska försörjaren med distans från sina barn, medan mamman var hemma och skötte barnen och beskrevs som öm och känslomässig. Tack vare dessa resultat kan man se en tydlig skillnad i pappans roll. Pappan står mera nära sina barn och vad som sker i deras liv. Detta bekräftas i teorin om pappans roll nuförtiden. Pappan beskrivs där bl.a. som barnnära, ömma, vårdande föräldrar, som delar tillsammans med mamman delar föräldraskapet likvärdigt.

Genom denna förändring i rollen har pappan kommit närmare barnen, vilket betyder ett ökat intresse i och för barnen. Detta intresse påverkar pappans deltagande i barnens vardag, framförallt fostringsgemenskapen. Frågan om pappan deltar i utvecklingssamtalen, kan besvaras med statistiken från resultatredovisningen. Det vanligaste svaret gällande föräldrarnas deltagande i utvecklingssamtalen var att båda föräldrarna var med (75% av

fallen). Man kan dock förvänta sig att denna siffra är på väg uppåt, om man ser på hurdan pappan var förr och hurdan han är nu. Pappans intresse för sina barn i dagens läge är i en växande form. Denna förväntning stärks med det faktum att också papporna har kontakt med daghemmet. Som man kan se i statistik delen är det vanligast att båda föräldrarna har kontakt med daghemmet (75 % båda, 6% endast papporna).

En förklarande orsak till varför papporna i stor utsträckning deltar i fostringsgemenskapen i jämförelse med vad de enligt Paaianen (2006) deltar i skötseln av barn i hemmet kan bero på att allt flera pappor väljer att ta en del av föräldraledigheten, speciellt den så kallade pappamånaden. I vissa fall är det pappan som är hemma med barnet just före det börjar på daghemmet och därför kommer också papporna mera naturligt med i fostringsgemenskapen. Ifall föräldraledigheterna ändras enligt modellen 6+6+6 kan det hända att flera pappor är hemma den sista tiden före barnet börjar daghemmet och som en följd av detta deltar ännu mera.

Önskvärt skulle vara att papporna skulle delta ännu mera i hela daghemssamarbetet. Statistiken visar att mammorna är mera engagerade i saker om berör barnet, men också att papporna visar ett starkt intresse. Detta ser man i figur 1 gällande kontakten. På grund av att endast en förälder behöver kontakta eller bli kontaktad av daghemmet kan det vara svårt att specifikt få reda på vem som blir kontaktad och hur ofta.

En svår fråga är dock om papporna mera individuellt skall delta i fostringsgemenskapen eller om det är bäst att båda föräldrarna tillsammans ger det bästa resultatet. Som tidigare nämnt handlar fostringsgemenskapen om båda föräldrarnas samarbete med daghemmet och inte den enskilda förälderns. Men kanske skulle papporna kunna stärka sin roll och sitt deltagande om de skulle ensamma delta i frågor gällande daghemmet och inte överlåta detta till mamman.

För att sammanfatta svaret på frågan i vilka uppgifter och i hur stor utsträckning papporna deltar i fostringsgemenskapen, kan man konstatera att papporna deltar i alla uppgifter tillsammans med mamman. Både mamman och pappan är aktiva inom fostringsgemenskapen tillsammans. Föräldrarna visar intresse i daghemmet och barnens vardag

via bl.a. samtal, besök och vardagliga diskussioner. Genom detta intresse ökar föräldrarnas och framförallt pappornas delaktighet inom fostringsgemenskapen.

5.2 Skillnader mellan mammans och pappans roll inom fostringsgemenskapen

Som det redan framkommit i teorin om pappans roll, har pappan och mamman alltid haft en rollskillnad inom familjen. Förr var pappan den som försörjde familjen och var borta hemifrån och mamman var hemma och skötte om barnen. Idag har pappans och mammans roll jämnats ut mera från det tidigare.

Utgående från min undersökning kan man konstatera att föräldrarollen inte påverkat samarbetet med daghemmet. Respondenterna ansåg att det inte blivit behandlade på något speciellt sätt på grund av faderskapet. Däremot hade flera respondenter konstaterat att språket påverkat bemötandet. Om pappan eller mamman haft svenska som sitt modersmål, har kontakten varit mer naturligt, enligt respondenterna. Man kan då konstatera att den föräldern som talar samma språk med daghemmet, har rollen om en ”lätt och mer bekväm” kontaktperson. En intressant fråga skulle i detta fall vara, har språket en stor roll i valet av daghem? Eller är det bara en fråga om lokalisering?

Från undersökningen dök det en intressant skillnad gällande könen i frågan om de dagliga diskussionerna kring barnets vardag. En respondent upplevde att på grund av att han var far, handlade diskussionerna mer om barnets vardagshelhet, medan med mamman togs det mera upp om barnets emotionella sida. En annan respondent ansåg att på grund av glömskhet var behandlingen annorlunda. En tredje respondent tyckte att mammorna var mer sociala än vad papporna var och att detta påverkat bemötandet och diskussionerna.

I denna fråga kan man konstatera att könet verkar spela en roll i de vardagliga diskussionerna med daghemmets personal. Men är det endast könet eller också personligheten eller kanske brådskan att komma till jobbet eller hem från daghemmet som inverkar mest? Är det faktiskt så att papporna är mindre sociala av naturen eller bara en person-

lighets fråga? Eller kan det ha att göra med vår kultur? Detta är dock till största delen saker som personalen inte kan påverka. Papporna upplever inte att daghemmets personal behandlar dem annorlunda, utan de upplever att skillnaden ligger i själva papporna.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att föräldrarna har ganska långt liknande roll inom fostringsgemenskapen. Båda föräldrarna oberoende av könet, spelar en lika viktig roll inom fostringsgemenskapen. Skillnaderna mellan pappan och mammans roll framkommer främst genom faktorer som språk och pappornas egna uppfattningar om sig själva. Då man ser rollskillnaden från en socialpedagogisk vinkel kan man konstatera att klyftan i rollskillnaden mellan föräldrarna minskat avsevärt från vad de varit förr i tiden.

5.3 Utvecklandet av samarbetet med papporna

Ur undersökningens resultatredovisning kan man konstatera att papporna anser att samarbetet mellan dem och daghemmet fungerar bra. Som ett exempel kan man nämna fallet då barnet skulle bli av med blöjorna. Flera respondenter tyckte att informationsflödet mellan hemmet och daghemmet fungerade. Många respondenter hade också byggt upp ett starkt förhållande som byggde på trygghet. Ett exempel på detta kan nämnas fallet där barnet överröcks från famn till famn. På det stora hela var respondenterna nöjda med samarbetet sådant som det var.

Ett antal respondenter hade dock utvecklings förslag. En respondent ansåg att utvecklingssamtalet behövde struktureras till en del. En annan respondent ansåg att mera tid var något som borde ordnas.

Då frågan var ställd som en öppen fråga, kan det kanske ha varit svårt för respondenterna att komma på förbättrings förslag, eftersom de var nöjda med samarbetet och att det fungerade bra. Om frågan skulle ha varit ställd med fasta svarsalternativ skulle respondenterna noggrannare kunnat ringa in vad de ansåg att borde utvecklas.

Som det framkommit i fostringsgemenskapens teori del, är det viktigt att dialogen mellan personalen och familjen inte bara behandlar barnets möjliga svåra situationer under

dagens lopp utan också vardagliga och rutinmässiga saker. Detta gör att dialogen blir djupgående och framförallt konstant. Då man tittar på undersökningens resultatredovisning, ser man att endast 50 % av respondenterna samtalar med personalen alltid då de hämtar barnen och hela 25 % gör detta endast ibland. Detta väcker frågan om varför papporna inte alltid frågar om hur dagen varit? Är detta en fråga om brist på intresse, tidsbrist eller på en dåligt formulerad fråga från min sida? Borde jag ha formulerat frågan bättre eller borde jag ha givit fasta svarsalternativ? Kanske om jag haft samma fråga, men om jag tillagt: ”... de gånger du hämtar barnet?”, skulle frågan möjligen ha givit ett bättre resultat.

Sammanfattningsvis kan man säga att daghemmets samarbete med båda föräldrarna fungerar bra. Papporna anser att de inte blir uteslutna ur fostringsgemenskapen eller i frågorna gällande deras barn. Daghemmet kan dock ta tillvara på de utvecklingsförslag som respondenterna gav. Utvecklingssamtal är något som kanske är enkelt att ge bättre struktur, medan begäran om mer tid inte alltid är så enkelt att ordna. Daghemmet har begränsade resurser till sitt förfogande, vilket betyder att ger man mer tid till något, tar man också bort det från något annat.

5.4 Egen utvärdering

Då jag ser på resultaten av min undersökning och på frågeställningen, känner jag mig rätt nöjd. Jag är nöjd med de frågeställningar jag lagt upp och metoderna för hur jag gått tillväga för att göra min undersökning. Gällande metoden att använda enkät för att samla in data, skulle vissa frågor dock ha kunnat formuleras på ett annat sätt. På så vis skulle jag kanske ha fått mer mångsidiga svar.

Då jag ser på hela processen, lägger jag märke till saker jag kunde ha gjort annorlunda. Under idéfasen hade jag redan klart på vad jag skulle ta reda på, men tog kanske för lång tid på mig att komma igång med att fastslå mina metoder för datainsamling. Detta borde jag ha gjort tidigare.

Då det gäller hela undersökningsprocessen, ser jag tiden jag väntat på forskningslov som den största missen från min sida. Jag borde ha förutspått att processen att bli bevil-

jad forskningslov tar sin tid. Jag lämnade datainsamlingen till ett ganska sent skede vilket jag inte alls hade planerat. Jag borde ha börjat med undersökningen i ett tidigare skede.

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att hela denna process varit tung och lång, men mycket lärorik och belönande. Jag är belåten med vad jag producerat.

6 AVSLUTNING

Min undersökning visar att papporna är delaktiga på flera olika plan inom fostringsgemenskapen. Papporna deltar endast inte bara i hämtandet av sina barn, utan även i diskussioner med personalen på daghemmet, i utvecklingssamtal, mjuklandningen i daghemmet mm. Pappan har kommit en lång väg från att vara den distanta, hårda fadern som är borta hemifrån för att försörja sin familj, till att vara den delaktiga, barnnära, sociala och ömma fostraren som tillsammans med mamman och daghemmet arbetar för barnets bästa. Det önskvärda skulle vara att båda föräldrarna deltar lika mycket, istället för att endast en förälder gör det. Detta verkar också vara fallet.

Det skulle vara intressant att se hurdant resultat varit för 20 år sedan, för att ha något att jämföra med, men även hurdant resultatet ser ut tio år in i framtiden. Pappornas roll blir mer och mer synlig i daghemsverksamheten och samhället blir mer jämlikt, vilket gynnar papporna i frågan gällande fostringsgemenskapen. Ett annat förslag för fortsatt forskning skulle vara att ta reda på hur denna fråga skiljer sig från daghem på landsbygden och från daghem i storstaden. Detta skulle kunna göras på en bredare nivå och daghemmen skulle också kunna jämföras sinsemellan.

Avslutningsvis kan man konstatera att nyttan med denna kartläggning är att den ger en klarare insikt om pappornas roll och position i barnets fostran, tillsammans med daghemmet. Då man ser på resultatet och svaren av respondenterna kan man konstatera att föräldrarna är nöjda med samarbetet. Respondenterna kommer inte med klara eller exakta förslag som skulle kunna användas för att utveckla samarbetet med daghemmet. Då kan man dra slutsatsen att daghemmet har utvecklat sin del av samarbetet till en punkt där endast föräldrarna själva kan påverka. Föräldrarna måste sinsemellan utveckla sin del som utgör samarbetet med daghemmet.

KÄLLOR

Björck-Åkesson & Granlund 2004. *Delaktighet – ett centralt begrepp i WHO:s klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF) I*: Gustavsson, Anders.

2004. Delaktighetens språk. Lund: Studentlitteratur, s. 237

Eriksson, Lisbet & Markström, Ann-Marie 2000. *Den svårfångade socialpedagogiken*.

Lund: Studentlitteratur. 236 s. ISBN: 91-44-01288-8.

Eräranta, Kirsi 2006. *Isyys, perhe ja yhteiskunnallinen hallinta : hoivaa vai tasa-arvoa?*

Sociologia 43:4, s.293-305.

FPA 2011. *Pappamånaden*. Uppdaterad 14.1.2011. Tillgänglig:

<http://www.kela.fi/in/internet/svenska.nsf/NET/020908121933TK?OpenDocument>

Hämtad 13.4.2011

Giddens, Anthony 2007. *Sociologi*. Studentlitteratur. 743 s. ISBN: 978-91-44-01947-5

Jacobsen, Dag Ingvar 2007. *Förståelse, beskrivning och förklaring – Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Lund Studentlitteratur.

316 s. ISBN: 978-91-44-00638-3.

Karila, Kirsti 2006. *Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena*. I: Karila, Kirsti;

Alasuutari, Maarit; Hännikäinen Maritta; Nummenmaa, Anna Raija & Rasku-Puttonen,

Helena (toim.) *Kasvatusvuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino. s. 91-108. ISBN: 10 951-768-192-5.

Kekäle, Jari 2007. *Postmoderni isyys ja uskonnollisuus – Tarinallinen näkökulma*. Joensuu yliopistopaino. 385 s. ISBN: 978-952-458-996-3

Larsson, Sam 2005. *Kvalitativ metod- en introduktion*. I: Larsson, Sam; Lilja, John &

Mannheim, Katarina. *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur. s.59-

89. ISBN: 91-44-03319-2.

Madsen, Bengt 2001. *Socialpedagogik*. Studentlitteratur. 244 s. ISBN: 978-91-44-01432-6.

Madsen, Bengt 2006. *Integration och inklusion i det moderna samhället*. Studentlitteratur. 301 s. ISBN: 978-91-44-00481-5.

Molin, Martin 2004. Delaktighet inom handikappområdet - en begreppsanalys. I: Gustavsson, Anders (red.). *Delaktighetens språk*. Studentlitteratur. s.61-75. ISBN 978-91-44-02674-9.

Niemelä, Pirkko, Siltala, Pirkko & Tamminen, Tuula 2003. *Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus*. WSOY. 520 s. ISBN: 951-0-26820-8

Ojala, Mikko 1993. *Småbarnsfostran – grunder och utmaningar*. Utbildningsstyrelsen. 242 s. ISBN: 951-47-7870-7

Paaianen, Pirjo 2006. *Päivisin leiväntuoja, iltasin hoiva-isä*. Väestöliitto. ISBN: 951-9450-53-X

Pramling Samuelsson, Ingrid & Sheridan, Sonja 1999. *Lärandets grogrund*. Lund: Studentlitteratur. 150 s. ISBN: 91-44-01047-8.

Salmela, Esa 2005. *Isälapsiryhmät vanhasta isyydestä uuteen isyyteen*. Jyväskylän yliopisto. 83 s. Pro gradu.

Sandqvist, Karin 1993. *Pappor och riktiga karlar – Om mans- och fadersroller i ideologi och verklighet*. Carlssons Bokförlag. 445 s. ISBN: 91-7798-678-4.

Svenska akademins ordbok 2010. Uppdaterad: 07.01.2010. Tillgänglig:
<http://g3.spraakdata.gu.se/saob/> Hämtad 14.3.2011

Svenska Akademiens ordlista 2007. Tillgänglig

<http://www.svenskaakademien.se/web/Ordlista.aspx> Hämtad: 14.3.2011

Stakes, 2005. *Grunderna för planen för småbarnsfostran, en korrigerad upplaga* (version2). Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården. Tillgänglig:

<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/2e130087-8320-4be7-b07d-218aa17e6873>. Hämtad 18.2.2011.

STM 2002. *Pappa på rådgivningsbyrån –metoder och uppslag för personer som arbetar med blivande och nyblivna pappor*. Jämställdhetspublikationer 2002:1. 56s. ISBN 952-00-1102-1

Salmi, Minna & Lammi-Taskula, Johanna 2010. *Päätösten tueksi 6+6+6 malli vanhempainvapaan uudistamiseksi*. THL 1/2010. Tillgänglig: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/2f6cd5ed-58a1-490b-b365-937caa90fb1b>. Hämtad 14.4.2011

Takala, Pentti 2005. Uuden isyysvapaan ja isän muiden perhevapaiden käyttö. 43/2005 Sosiaali- ja terveysturvan selosteita. Tillgänglig:

<http://klinikka.inoob.fi/ratkaisuja/sel43netti.pdf>. Hämtad 14.4.2011

Varttua 2006 a. *Kasvatuskumppanuus lasten kannatteluna*. Stakes, publicerad 30.3.2006 Tillgänglig: www.intermin.fi/Kasvatuskumppanuus%20ammatillisuutena.pdf Hämtad 17.9.2010

Varttua 2006 b. *Kasvatuskumppanuus jaettuna kasvatustehtävänä*. Stakes, publicerad 30.3.2006 Tillgänglig:

http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/kasvatuskumppanuus/jaettuna/KK_jaettuna_teht.htm. Hämtad 17.9.2010.

Varttua 2007. *Kasvatuskumppanuus*. Stakes, publicerad 30.3.2006 Tillgänglig:

<http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/kasvatuskumppanuus/index.htm>. Hämtad: 17.9.2010

BILAGA 1

Arcada- Nylands svenska yrkeshögskola

4.4.2011

Jan-Magnus Janssons plats 1

00550 Helsingfors

Informationsbrev

Bästa pappor på daghemmet X.

Mitt namn är Mikael Lönnblad och studerar på Arcada- Nylands svenska yrkeshögskola inom utbildningsprogrammet för det sociala området. Jag börjar närma mig slutskedet i mina studier och arbetar med mitt examensarbete. Jag har som mål att bli utexaminerad socionom (YH) på våren 2011.

Examensarbetet jag gör kommer att handla om fostringsgemenskapen mellan daghemmet och föräldrarna, med en fokus på papporna. Mitt syfte är att studera vilken roll papporna har inom fostringsgemenskapen och hur daghemmet kan utveckla samarbetet med papporna.

Undersökningen i mitt examensarbete kommer att utföras genom en enkät. Jag hoppas ni vill delta genom att fylla i den bifogade enkäten. Oberoende om ni har ett eller flera barn på daghemmet, vänligen ringa in det alternativ som passar er bäst. Enkäten kommer att vara konfidentiell och anonym. Detta garanteras genom att inga uppgifter eller namn som kunde identifiera någon deltagare eller daghemmet kommer att användas. Allt material från undersökningen kommer att förvaras hos mig i låsta utrymmen.

Vänligen returnera den ifyllda enkäten senast fredagen den 7.4.2011 till daghemmets kansli.

Ifall ni har frågor kan ni gärna kontakta mig eller min handledare Carina Kiukas.

I hopp om samarbete,

Mikael Lönnblad

Mikael Lönnblad

Tel.XXXXXXXX

mikael.lonnblad@arcada.fi

Handledare

Carina Kiukas

Tel.XXXXXXXX

carina.kiukas@arcada.fi

BILAGA 2

Enkätförfrågning till pappor

Pappornas roll i fostringsgemenskapen

Arbetsfördelning

Ringa in ett alternativ på följande frågor:

Vem kontaktade daghemmet första gången?

Jag Mamman/Annan vårdare Båda

Vem besökte daghemmet första gången?

Jag Mamman/Annan vårdare Båda

Deltog ni när hembesöket skedde? (om ni haft sådant)

Ja Nej

Vem deltog i mjuklandningen av barnet till daghemmet?

Jag Mamman/Annan vårdare Båda

Vem deltar i utvecklingssamtalen?

Jag Mamman/Annan vårdare Båda

Vem kontaktar daghemmet i frågor som angår ert barn?

Jag Mamman/Annan vårdare Båda

Vem blir kontaktad ifrån daghemmet angående ditt barn under veckan?

Jag Mamman/Annan vårdare Båda

Omfattningen av din kontakt till daghemmet

Hur ofta för ni barnet till dagis under veckan?

Aldrig Sällan Ibland Ofta Alltid

Hur ofta hämtar ni barnet från dagis under veckan?

Aldrig Sällan Ibland Ofta Alltid

Hur ofta talar ni med personalen om hur dagen varit?

Aldrig Sällan Ibland Ofta Alltid

Förväntningar och önskemål

Svara fritt formulerat på raderna under frågan:

Hur tycker ni att samarbetet mellan er och personalen i daghemmet fungerar? Ge gärna exempel.

Hur kunde samarbetet mellan er och personalen i daghemmet utvecklas?

Anser ni att samarbetet mellan er och daghemmet är annorlunda än vad det är mellan t.ex. mamman och daghemmet? Om, i så fall på vilket sätt?

Tack för samarbetet!